

Landbruksplan for Evenes kommune

 INNHOLD

	Side
FORORD	3
1 LANDBRUKSPLAN – HVORFOR OG HVORDAN.....	4
1.1 Hvorfor og hvordan	4
1.2 Hvordan la vi opp arbeidet med planen	5
1.3 Høring og vedtak	6
1.4 Lovgrunnlag og nasjonale landbruksvirkemidler	6
2 MÅLSETTING.....	7
2.1 Overordnet mål.....	7
2.2 Målsettinger.....	7
3 STATUSBESKRIVELSE	7
3.1 Landbruksarealer i Evenes	7
3.1.1 Arealtyper	7
3.1.2 Jordbruksarealene – produksjonsgrunnlaget i Evenes ..	8
3.1.3 Dyrkbart areal	8
3.1.4 Jordbruksareal i drift	8
3.1.5 Areal ute av drift	9
3.1.6 Leiejordsutvikling	9
3.2 Skogbruksressurser i Evenes	9
3.2.1 Tilplanta areal	10
3.2.2 Avvirkning	10
3.2.3 Skogplanting	10
3.2.4 Ungeskogpleie.....	10
3.2.5 Elgjakt	10
3.3 Beiteressurser i Evenes	11
3.3.1 Beiteareal.....	11, 12
3.3.2 Beitedyr	12
3.3.3 Rovdyrskade/beitetap	13
3.3.4 Erstatning for rovdyrtap	13

 INNHOLD

3.4	Husdyr	14
3.4.1	Husdyr totalt	14
3.4.2	Antall dyr pr. bruk	14
3.5	Sysselsetting.....	15
3.5.1	Bruk i drift	15
3.5.2	Eneyrkebruk/deltidsbruk	15
3.5.3	Brukernes aldersfordeling.....	15
3.5.4	Driftsform og brukere	16
4	VERDISKAPNING.....	16
4.1	Primærproduksjon.....	17
4.2	Produksjonstilskudd og andre offentlige tilskudd.....	17
4.3	Inntekts- og prisutvikling.....	18
5	STERKE OG SVAKE SIDER.....	19
5.1	Sterke sider.....	19
5.2	Svake sider.....	19 og 20
6	STRATEGIER/TILTAK.....	20
6.1	Finansieringskilder.....	20
6.2	Sikre resursgrunnlaget for de tradisjonelle landbruksnæringer...	21
6.3	Sikre jordbruket gode og sammenhengende beitearealer.....	21
6.4	Jord og skog som servicekontor.....	22
6.5	Fortsatt oppbygging av skogressursene, planting, skjøtsel, tynning og skogsvegbygging.....	22
6.6	Øke avvirkningen i gammel skog.....	23
6.7	Utvikle bygdeturisme/tilleggsnæringer.....	23

FORORD

FORORD

Arbeidet med landbruksplan har vært styrt av en landbrukspolitisk gruppe som består av: Sidsel Haldorsen, Anbjørg Sørensen, Randulf Fjellheim og Gunnar Bruun. Sistnevnte har fungert som formann.

Bakgrunnsmateriale er for det meste framskaffet av landbrukskontoret i kommunen fra offentlig og egen statistikk, sistnevnte vesentlig fra ”produksjonstilskudd i jordbruket”.

© Statens kartverk 2000

Evenes kommune

HVORFOR

---

1 LANDBRUKSPLAN – HVORFOR OG HVORDAN

1.1 Hvorfor landbruksplan

Å utarbeide landbruksplan har nytteverdi på flere ulike måter. Den kan bidra til økt aktivitet og nye tiltak innen landbruksnæringen i kommunen. Landbruksplanen vil være et forvaltningsverktøy for kommunen som landbruksmyndighet og et sektorbidrag til kommuneplanen.

Innafor de nasjonale mål er det viktig at kommunen formulere egne mål for hvordan landbruket i kommunen skal utvikles videre, hvordan arealressursen bør forvaltes og hvordan arbeidsplasser kan skapes.

Landbruksplanen skal i grove trekk ivareta to oppgaver:

Utad: gi signaler om hva som er viktige arealer og ressurser for landbruket, peke ut områder som er aktuelle for næringsutvikling, gi innspill til kommuneplanleggingen, fylkesvise BU-strategier, regionale utviklingsprogram eller fylkesplanen.

Innad: gi føringer for kommunen som landbruksmyndighet i forhold til hvordan virkemidler skal forvaltes, hvordan rådgivning og veiledning legges opp og hvilke prinsipper som skal brukes ved behandling av enkeltsaker i kommunen.

Landbruksplanen skal få fram betydningen av landbruksnæringen for verdiskaping, sysselsetting, bosetting og kulturlandskap. Kunnskap om landbruket er nødvendig for at det skal tas hensyn til landbruket i annen samfunns- og arealplanlegging.

Planen skal tydeliggjøre landbrukets ansvar i forhold til miljøverdier, for eksempel tilrettelegge for friluftsliv, bevare det biologiske mangfold, ivareta landskapsverdier, kultur og miljøer m.v.

For behandling av enkeltsaker kan planen bidra til en mer enhetlig og rasjonell saksbehandling. Ønske om å opprettholde bosettingen, stor andel leiejord og stadig flere våningshus på gårdsbruk som ved generasjonsskiftet endres til feriehus, bør være premisser for søknader om fritak fra boplikt, konsesjonssaker, delingssaker og forkjøpsaker.

Planen skal vurdere hvilke områder som er egnet for satsing på gårdsturisme, hyttebygging, bygging av skogsbilveger eller nisje-/småskalaproduksjon.

HVORDAN

1.2 Hvordan la vi opp arbeidet med planen

Kommunestyret har 16.06.99 behandlet egen sak om: ”Landbrukspolitikk fra og i Evenes kommune”. I denne saka ble det vedtatt å utarbeide landbruksplan inklusive beiteplan. Det ble valgt et arbeidsutvalg med 4 personer. Senere er det valgt et nytt utvalg og betegnelsen er endret til landbrukspolitisk utvalg. Utvalget består nå av Sidsel Haldorsen, Anbjørg Sørensen, Randulf Fjellheim og Gunnar Bruun. Sistnevnte er formann for utvalget.

Arbeidsutvalget har hatt 8 møter før 1. kommunestyrebehandling og ett møte etter: Henholdsvis første og siste møte i arbeidsutvalget er holdt 1999-11-30, og 2001-11-14.

Landbruksplanen er sendt til faglag og FMLA (Fylkesmannens landbruksavdeling) til høring. Både FMLA, Evenes sau- og geit og Evenes bondelag har gitt høringsuttalelser.

Kommunestyret behandlet planen i møte 2001-06-19, saksnr 50/01 og fattet følgende vedtak:

1. K-styret slutter seg til landbruksplanen punkt 1 – 4.
2. K-styret ber utvalget ut fra de utfordringer landbruket i Evenes står ovenfor, om å legge fram et begrenset antall konkrete, gjennomførbare strategier og tiltak.

Planutvalget har i sitt siste møte redusert antall tiltak med ca 30% og slanket gjenværende strategier/tiltak, og anså seg ferdig med planutformingen.

Kommunestyret behandlet endelig forslag til landbruksplan på møte 2001-12-18 sak 95, og fattet slikt vedtak:

Kommunestyret viser til vedtak av 19.06.01, sak 50/01, og godkjenner foreliggende landbruksplan med følgende endring:

Plankrav ved hyttebygging i pkt 5.3 tas ut av planen.

Rådmannen har bedt om at planen redigeres slik at målene kommer fremst i planen, og dette er utført.

HØRING OG LOVGRUNNLAG

1.3 Høring og vedtak

Planen er en fagplan. Derfor skal det være en faglig høring overfor Fylkesmannens landbruksavdeling og de lokale landbruksorganisasjoner. Først når høringen er gjennomført skal planutvalget avgi endelig innstilling.

Det er kommunestyret som skal vedta planen etter innstilling fra det landbrukspolitiske utvalget.

1.4 Lovgrunnlag og nasjonale landbruksvirkemidler

Landbruksplanen må utformes innenfor de rammer som landbrukets særlover med tilhørende forskrifter setter. Dette gjelder først og fremst jordloven og skogbruksloven, men også konsesjonsloven og odelsloven.

Innafor de ulike tilskottsordninger i landbruket – f. eks landbruksvikarordningen – har kommunen muligheter for egne tiltak.

Siden landbruksplanen er ment å være et innspill til den generelle planleggingen i kommunen, må man også arbeide innafor rammene til plan- og bygningsloven.

”Sagfører”

Skotsk høglandsfe

 STATUSBESKRIVELSE

---

2 Målsetting

2.1 Overordnet mål:

Evenes kommune skal legge forholdene til rette for økt verdiskapning i landbruket i kommunen gjennom en bærekraftig bruk av fornybar og ikke fornybare naturressurser, og stimulere til lokal foredling av råvarer der dette er mulig.

2.2 Målsettinger:

Vektlegging av landbruket som en betydelig næring for verdiskapning og bosetting.

Forholdene skal legges til rette for styrking av de tradisjonelle landbruksproduksjoner for å medvirke til en bærekraftig bruksutvikling, herunder sikre rekrutteringen/nyetablering i landbruket, særlig i de deler av kommunen der jordbruksdrift mangler.

Det skal arbeides for økt aktivitet i skog og utmark, både som næring og for rekreasjon/friluftsliv.

Kommunen skal legge til rette for bygdeutvikling og etablering av tilleggsnæringer knyttet til gårdsbruk eller bygder.

3 STATUSBESKRIVELSE

3.1 Landbruksarealene i Evenes

3.1.1 Arealtyper

Evenes kommune har et samlet areal av 257 km². Størstedelen er selvsagt landbruksarealene, som kan deles opp i følgende kategorier: jordbruksareal, skogareal og annet areal. Med tall fra Økonomisk kartverk og jordregistret (1982) supplert med Bogenmarka og bygda Veggen (gnr. 1) kan følgende hovedoversikt framsettes:

Tabell 3.1.1	areal i daa	Merknad
Jordbruksareal	12.628	
Skogareal	146.073	Inkl. impediment
Annet areal	37.271	
Landbruksareal i alt	195.972	
Ikke markslagsbestemt areal	61.028	
Landareal i alt i Evenes	257.000	

 STATUSBESKRIVELSE

3.1.2 Jordbruksarealene – produksjonsgrunnet i Evenes

Jordbruksarealet kan spesifiseres slik:

Tabell 3.1.2	Areal i daa
Fulldyrka jord	8.397
Overflatedyrka jord og innmarksbeite	4.231
Jordbruksareal i alt	12.628

3.1.3 Dyrkbart areal

I Evenes er det om lag 9000 daa dyrkbart areal (i daa):

Tabell 3.1.3	Areal i daa
Dyrkingsjord på S og H bonitet skogsmark	183
Dyrkingsjord på myr	3027
Dyrkingsjord på overflatedyrka mark og gjødslet beite	200
Dyrkingsjord i alt medregnet på annet areal	9034

3.1.4 Jordbruksareal i drift

Jordbruksareal deles inn i fulldyrka jord, overflatedyrka jord og gjødslet beite (innmarksbeite). Fulldyrka jord er definert som er oppdyrket til vanlig pløyedybde, og som kan nyttes til åkervekster eller til eng som kan fornyes ved pløying. Overflatedyrka jord er jord som er for det meste rydda og jamnet i overflata, slik at maskinell høsting er mulig.

Gjødslet beite er areal som årlig blir gjødslet og brukt som beite, men som ikke kan høstes maskinelt. Minst 50% av arealet skal være dekt av grasarter. For godkjenning for tilskott, kreves ikke gjødsling, men beitepreg som følge av utnytting som beite. Slikt areal benevnes da som innmarksbeite.

I 1999 utgjorde aktivt jordbruksareal: fulldyrka jord 5.076 daa og 1.350 daa innmarksbeite (gjødslet beite).

Utviklingen av areal i drift siden 1981 framgår av følgende tabell (areal i daa):

Tabell 3.1.4	1981	1989	1994	1999
Fulldyrka jord	4087	3697	4663	5257
Overflatedyrka jord	587	557	572	454
Innmarksbeite (gj. Beite)	-	673	750	796
Samlet høstet/beitet areal	4674	4927	5985	6507

 STATUSBESKRIVELSE

3.1.5 Areal ute av drift

Tilsvarende utvikling finner en for areal ute av drift (areal i daa):

Tabell 3.1.5	1981	1999
Fulldyrka jord	4060	3140
Overflatedyrka jord og beite	3379	2981
I alt ute av drift	7439	6121
Prosent ute av drift	61%	48%

Areal ute av drift finner vi først og fremst for den dårligste dyrkajorda og i de deler av kommunen der beitedyr er fraværende, området Bogen – Lenvikmark og Østervik – Forra.

3.1.6 Leiejordsutvikling

Leiejordandelen for dyrka jord i drift, øker stadig. Jfr at areal i drift øker samtidig som mange bruk er lagt ned som selvstendig drift.

Tabell 3.1.6	1981	1989	1994	1999
Leiejord i alt	1294	1766	2378	3535
Andel leid jord i %	27%	34%	38%	51%

Bare en lite del (965 daa) av leiejorda er sikret med langsiktig leiekontrakt. Bruken av leid jord har en klar økende tendens. Dersom det ikke settes inn tiltak, kan det antas at utviklingen vil fortsette som hittil.

Leid jord som oppfylning av driveplikt skal være skriftlig sikret for minst 10 år. Dette gjelder også som forutsetning for tilskott til økologisk drift. For at leiejord skal kunne godkjennes til spredeareal kreves 5 år leiekontrakt.

3.2 Skogbruksressurser i Evenes

Som skogbruksareal regnes areal som har minst 6 tre pr. Daa som kan bli minst 5 m høge og som er jevnt fordelt på arealet. Av samlet skogdekt areal 146.073 daa, regnes 111.588 som produktiv, det vil si et areal som har en årlig tilvekst av minst 0,1 m³/daa og år.

Produktiv skogareal fordelt på treslag hentet fra jordbrukstelingen utgjør 26.162 daa barskog og 70.142 daa lauvskog. Med tillegg av Veggen og planting på 90-tallet framkommer følgende fordeling på forskjellige treslag og bonitet:

 STATUSBESKRIVELSE

Treslag	daa
Gran	24.000
Furu	12.219
Lauv, vesentlig bjørk	75.369
Produktiv skog i alt	111.588

Vekstevnen framgår av:

Bonitetsfordeling	daa
Særs høg og høg bonitet	19.522
Middels bonitet	43.459
Lav bonitet	48.606
Uproduktiv skog	35.202
Skogareal i alt	146.073

3.2.1 Tilplanta areal

Tilplanta areal utgjør i 1999 et areal av 24.272, i det alt vesentlig som norsk gran. Foruten fredsskogfeltene – 1.550 daa som er plantet i tiden 1908 til 1945, er plantingen planmessig utført fra 1954. Dette gir en årlig tilplanting av 505 daa.

3.2.2 Avvirkning

I 1999 ble det avvirket ca 4000 m³, herav 2000 m³ anslått lauvtrevirke til brensel.

3.2.3 Skogplanting

I 1999 utgjør nyplanting 104 daa + 44 daa supple ringsplanting.

3.2.4 Ungskogpleie

Det er i 1999 utført etterarbeide i plantefelt på et areal av 44 daa.

3.2.5 Elgjakt

For godkjenning av vald er gjeldende arealkrav 6000 daa (tellende areal). I kommunen er det 9 elgvald med samlet tellende areal av 196371 daa. I 2000 var det gitt fellingstillatelser for 48 dyr. Gjennomsnittlig vald er 21800 daa, og areal pr fellingstillatelse er 4091 daa.

 STATUSBESKRIVELSE

3.3 Beiteressurser i Evenes

Tilgjengelig beite består av dyrka mark som ikke bare høstes med maskin, all skogsmark utenom de eldre granfeltene, myrer og snaumark i fjellet og i fjæra.

3.3.1 Beiteareal

Presis arealklassifisering vil foreligge når ressurskartleggingen blir gjennomført. Beitekartlegging som er iverksatt av FMLA, vil vise hvilke områder som i dag nyttes til beite. Dette vil kunne tillegges planen så snart dette er ferdig, antatt til høsten 2001.

Beitekonsulent Erling Lyftingsmo har i sin bok "Norske Fjellbeite" bind XIV, 1974, omtalt beiteverdi og arealer. Arealopplysningene følger ikke kommunegrensene.

Lyftingsmo omtaler 5 områder fra Evenes og tilstøtende nabokommuner:

1. Lavangen – Ramsund- Tårstad,
2. Lilandsfjellet,
3. Bogen og fylkesgrensa nord for riksvegen over Evenesmark,
4. Niingen – Maridalsvatnet,
5. Maridalen, Østevikvassdraget, Ofotfjorden.

Arealoversikt, i km²:

Tabell 3.3.1.a	Totalareal	Impediment	Nyttbart
Lavangen – Ramsund	58	5	53
Lilandsfjellet	31	0	31
Bogen – fylkesgrensa	93	31	62
Niingen – Maridal	92	21	71
Maridalen – Østervik	126	18	108

Beitende kjøttfe:

 STATUSBESKRIVELSE

Beiteverdi beitedyr(sau) og areal% for beiteverdi(høg verdi betyr mye godt):

Tabell 3.3.1.b	Kapasitet	<=3	4 – 5	6	>=7
Lavangen	200				
Lilandsfjellet	500	44	32	14	10
Bogen-f.gr.	3000	19	33	29	19
Niingen- Maridal	2500	17	43	18	22
Maridal- Østerv.		17	31	31	21

For storfebeite kreves beiteverdi 5 eller bedre, mens sau har godt beite selv for verdi 3 eller bedre. Kvann og jåblom er nevnt som indikatorplanter for kalkrik grunn.

Lyftingsmo beretter for Tårstad at der er særst god jord i Mellomdalen, Bjørnåsen og Høgåsen, der jorda består av svart moldblanda sandjord på kalkberg.

For Lilandsfjellet opplyses det at framsida består av kalkstein, men bakover fra åskammen mot Markabygda, er det glimmerskifer, delvis hard, og variert jordsmonn, skrinne morener og sure myrer. For beiteverdien angis at det innafor åskammen er mindre godt beite for bufe og at lam fra Li landsfjellet er nokså mye lettere enn lam fra Osmarka og Lakså som har beitet i Resmålstuva og i Dragvikfjellet. Ellers peker han på at beste beitemark også er beste skogreisningsmark. Derfor spår han at planting snart er fullført og at beite for sau da er tilsvarende redusert.

Bogen til fylkesgrensa er et område der fjellgrunnen omtales å bestå av glimmerskifer med kalkstein under. Lausmaterialet er forvitningsjord som er sterkt kalkpåvirka der kalkberget kommer fram i dagen. Hele strøket mot Skinnstakkvatnet og Resmålstua er gressland med rik vekst som ved foten av fjellet rundt Rogndalsvatnet og under Niingen.

3.3.2 Beitedyr

Oversikt over beitedyr for utmarksbeite, antall dyr:

Tabell 3.3.2	1981	1989	1994	1999
Kyr	105	55	31	51
Ungdyr	169	62	82	102
Geit	4	5	0	37
Sau og lam	1214	1451	1804	1573
Hest	7	4	3	4

 STATUSBESKRIVELSE

3.3.3 Rovdyrskade/beitetap

Oversikt over beitetap (antall og %), hovedsakelig på grunn av fredet rovdyr (jerv, gaupe, ørn):

Tabell 3.3.3	1994	1996	1999
Sau, antall	12	33	14
Sau, prosent	1,8%	4,5%	3,6%
Lam, antall	101	81	106
Lam, prosent	11,2%	7,9%	8,8%

3.3.4 Erstatning for rovdyrtap

Oversikt over erstattet tap, antall dyr, prosent av tap, og beløp:

Tabell 3.3.4	1993	1996	1999
Sau	14	3	4
Sau - %	100%	9%	29%
Lam	66	14	46
Lam %	76%	17%	43%
Erstatningsbeløp	114.185	28.375	71.110

Det er behov for bedre tilsyn og rask oppdaging av kadavre slik at dødsårsaken kan sannsynliggjøres.

I kommunen har fylkesmannen engasjert egen rovviltkontakt, som har til oppgave å registrere alle kadavre og tar gjerne i mot meldinger om rovdyrobservasjoner.

Bruk av GPS vil kunne bedre muligheten til kartfesting av alle påviste kadavrene i utmarka.

I kommunen er det organisert et Sau og Geitalslag og et Sankelag. Styret i disse lagene er felles, men ikke medlemsmassen. Sankelaget mottar årlig driftstilskudd fra staten. Laget har plikt til å avgi statistikk for beitebruken og beitetap når det søker årlig tilskudd.

En viktig oppgave for laget vil være organisering av sankingen og ha ansvaret for vedlikehold av sperregjerder. Sankelaget kan søke til staten (fylkesmannen) om tilskott til investering i nye sperregjerder og andre anlegg/tiltak som forenkle beitebruken og unngå trafikkskader på husdyr.

STATUSBESKRIVELSE

3.4 Husdyr**3.4.1 Husdyr totalt**

Husdyrholdet består foruten storfe og sau av noen hester og geiter, og bare noen få høns og gjess. Fra produksjonstilskudd pr 12-31:

Tabell 3.4.1	1979	1989	1994	1999
Hest	8	5	6	12
Melkekyr	202	179	180	165
Ammekyr				20
Annet storfe	277	264	292	326
Sau, vinterfôra	651	661	845	753
Geit	4	2	9	14
Høns	4077	10	10	51

3.4.2 Antall dyr pr bruk

Fra produksjonstilskudd pr 12-31, gjennomsnittlig antall dyr pr gårdsbruk (med slike dyr):

Tabell 3.4.2	1979	1989	1994	1999
Hest	2	1	2	2
Melkekyr	6	11	12	12
Ammekyr	0			4
Annet storfe	7	11	14	17
Sau, vinterfôra	10	25	37	42
Geit	2	2	3	5
Høns	680	5	10	13

Med unntak av hest og geit viser utviklingen at gjennomsnittsbuskapen har øket betydelig: 4 – dobling av sau og dobling av melkekyr. Hønsehold er eneste dyreslag som har gått sterkt tilbake.

STATUSBESKRIVELSE

3.5 Sysselsetting**3.5.1 Bruk i drift**

Tabellen nedenfor viser antall bruk i drift for årene 1979, 1989 og 1999. Tallene er basert på bruk som søkte om produksjonstilskudd. Tabellen gir også informasjon om fordelingen når det gjelder arealstørrelse i 4 klasser (inkludert leiejord).

Tabell 3.5.1	1979	1989	1999
Arealstørrelse 10 – 50 daa	25	13	3
Arealstørrelse 50 – 100 daa	24	13	5
Arealstørrelse over 100 – 200 daa		16	15
Arealstørrelse over 200 daa		5	14
Totalt antall bruk	49	47	37

Som en vil se er store bruk fraværende i 1979 og utgjør i dag hele $\frac{3}{4}$ av brukene. Antall bruk har minket med 25%, noe som tilsvarer 1% pr år.

3.5.2 Eneyrkebruk/deltidsbruk

Tabellen nedenfor gir en oversikt over antall eneyrkebruk i kommunen, hentet ved egen undersøkning. Som definisjon på eneyrkebruk er valgt bruk der minst 90% av inntekten til oppgavegiveren kommer fra bruket.

Tabell 3.5.2	1989	1999
Eneyrkebruk	8	10
Prosent av alle bruk	17%	27%

3.5.3 Brukernes aldersfordeling

Gjennomsnittsalder og antall brukere innen 3 aldersgrupper

Tabell 3.5.3	1979	1989	1999
Gjennomsnittsalder	55	49	47
Yngre enn 35 år	7	6	7
35 til 55	30	26	19
55 år og eldre	52	18	11

Gjennom produksjonstilskuddsordningen i jordbruket er det nå både satt inn ekstra tilskudd til unge bønder (under 35 år) og en pensjonistavgrensning. For yngre bønder er tilskuddet kr 5000 for kvinner og 4000 for menn, mens eldre brukere trekkes

---

 STATUSBESKRIVELSE/VERDISKAPNING

3.5.3 Brukernes aldersfordeling, fortsatt:

kr 5000 over 67år og kr 25.000 fra og med 70 år. Dette trekket kommer i tillegg til såkalt bunnfradrag som nå er kr 7000 årlig.

3.5.4 Driftsform og brukere

Melkeproduksjon og sauehold er de to dominerende driftsformer. Til sammen utgjør disse 58% av brukene og over 50% regnet etter årsverk.

Antall bruk og årsverk 1999

Tabell 3.5.4	Bruk	Årsverk
Melkeproduksjon (bare melk og storfekjøtt)	10	16
Ku og sau	4	7
Sauehold	11	4,5
Sau og storfe (uten melkeprod.)	4	3
Storfe	1	1
Grovfôrproduksjon uten husdyr	5	2,5
Grønsaker/blomster	1	0,5
Skog		1
Sum	36	35,5

I tillegg til sysselsettingen i kommunen gir landbruket som kjøper av driftsmiddel og som leverandør av produkter grunnlag for avledet sysselsetting både i servicenæringen og foredling og omsetting og landbruksvarer.

4 VERDISKAPNING

Verdiskapningen i landbruket er i hovedsak basert på utnytting av lokale fornybare ressurser. Gjennom vårt husdyrhold skapes det mat og verdier i form av kulturlandskap og bosetting som ellers ville manglet i bygder.

Vi regner at verdiskapningen årlig i kommunen utgjør i:

jordbruket	ca 6,6 mill kr
skogbruk	ca 1,8 mill kr
beite	ca 0,4 mill kr
jakt og fiske	ca 0,5 mill kr

Produksjonen i primærlandbruket skaper også ringvirkninger i andre næringer. Fra et forsøk i Vesterålen kommer det fram at ett årsverk i jordbruket gir 1,5 årsverk i andre næringer. Med denne faktor gir landbruket i Evenes grunnlag for en sysselsetting av 60 årsverk i andre næringer/tjenesteytende bedrifter i og utenfor kommunen.

 VERDISKAPNING

4.1 Primærproduksjon

Etter oppgave fra Gilde NNS og Tine Nord-Norge BA og eget anslag for direkte salg utgjør produksjonen fra Evenes kommune:

Tabell 4.1	Mengde tonn	Verdi u/Mva mill
Melk	808,5	4,1
Kjøtt	56,0	2,4
Poteter	25	0,1
Grønnsaker	4	0,02
Tømmer	3	0,1
Ved	1450	1,7
Elgjakt og fiske	5	0,4
Sum		8,8

4.2 Produksjonstilskudd og andre offentlige tilskudd.

I tillegg til salgsvederlag og tilskudd utbetalt fra landbrukssamvirke, mottar landbruksnæringen betydelige årlige produksjonstilskudd. Sistnevnte tilskudd er midler som landbruksnæringen i stor grad er avhengig av. Jevnfør at for hver jordbruksforhandling fordeles avtalt tillegg på både priser og offentlige tilskudd.

Jordbrukstilskudd utbetalt 1999:

Produksjonstilskudd pr 1998-07-31 og pr 1998-12-31	kr 3.493.508
Avløserrefusjon for ferie og fritid	kr 640.475
Sykdomsavløsning	kr 36.711
Skogbrukstilskudd, (skogplanting og skogsveg)	kr 400.000
Sum tilskudd	kr 4.500.694

4.3 Inntekts- og prisutvikling.

Det jordbruksoppgjøret som gir ramme for priser og tilskudd. I St.meld. 19 (1999-2000) og årets jordbruksoppgjør er det forutsatt at prisen på jordbruket produkter skal reduseres for å motvirke handelslekkasje til naboland. Som kompensasjon er det innført et fradrag i positiv næringsinntekt fra jord- og skogbruk på 36 000 og halvparten. For inntektsåret 2000 gjelder halvt fradrag.

 INNTEKTS- OG PRISUTVIKLING

4.3 Inntekts- og prisutvikling, fortsettelse:

Tidligere har bønder kunnet øke sine inntekter ved å øke produksjonen, men melkekvoter og bygningskapasitet begrenser denne mulighet.

Fra driftsgranskinger fra NILF har inntekten pr årsverk utviklet seg slik for melk i Nord-Norge og for sau (landsmiddel):

Tabell 4.3.a driftsoverskudd	1990*	1995	1999
melk- og kjøttproduksjon	168.295	134.636	145.036
sau	163.551	130.841	123.764

*) beregnet

Stadig overproduksjonen av viktige landbruksprodukt som melk og kjøtt vil trykke produsentprisene under målpriser (avtalepris) fra jordbruksoppjøret.

Prisutvikling for produsentpris (uten tilskudd), hentet fra "NILF-rapport 2000:3, Matprisene":

Tabell 4.3.b pris pr kg	1980	1990	1999
melk	2,03	3,13	3,27
storfekjøtt	23,78	33,85	29,56
sau/lam	27,08	25,77	28,64

Produktprisene bør sees i sammenheng/sammenlignes med utvikling av konsumprisindeksen, som er slik:

Tabell 4.3.c indeks i prosent av 1999	1980	1990	1999
Totalindeks	39,3	81,8	100
matvarer og alkoholfrie drikkevarer	38,6	83,7	100

 SVAKE OG SVAKE SIDER

---

5 STERKE OG SVAKE SIDER
5.1 Sterke sider

- ? Faglig dyktighet
- ? Særlig som matprodusent yter landbruket en viktig samfunnsinnsats
- ? Høgt kunnskapsnivå
- ? Interesserte bønder
- ? Gode driftsbygninger
- ? Godt vedlikeholdte bruk
- ? Vakkert kulturlandskap
- ? Flere bønder vurderer utvidelser
- ? Interesse for nydyrking
- ? God tilgang på leiejord og billig leiepris
- ? Lite brattlendte bruk
- ? God vekst i skogen
- ? Elg- og småviltjakt
- ? Sportsfiskemuligheter
- ? Gode skogs-/fjellbeiter
- ? Grusforekomster
- ? Lang kyst og gode havbruksmuligheter
- ? Forsøksring i Ofoten
- ? God kommunal kompetanse
- ? Landbruksvikarordning
- ? Jordbruksfond
- ? Næringsfond
- ? STILK-midler (tilskott til spesielle tiltak i landbrukets kulturlandskap)
- ? BU (bygdeutviklingsfondet) og SND (Statens nærings- og distriktsutviklingsfond)

5.2 Svake sider

- ? Langt til nabobruk, ensomt yrke
- ? Mange hus på bruk står tomme
- ? Stor andel leiejord som eies av søsken som oftest bor utenfor kommunen
- ? Stor transportavstand
- ? Få bruk til salgs for interesserte kjøpere
- ? Få står klare til å overta bruk
- ? Lite drifts- og utstyrsamarbeide
- ? Lite kurs- og yrkesopplæring
- ? Rovdyrskade
- ? Liberal praktisering av jordvern
- ? Stort press på landbruksareal til hyttebygging
- ? Manglende kommuneplan
- ? Landbruket utnytter ikke utmark til næringsformål
- ? Stor skogtilvekst utnyttes minimalt
- ? Få unge bønder

STERKE OG SVAKE SIDER forts.
STRATEGIER/TILTAK

- ? Få 100% bønder
- ? Få allsidige bruk
- ? Stor ulykkesfrekvens
- ? Liten utnyttelse av mulighetene til tilleggsnæring
- ? Få kommunale virkemidler rettet mot landbruk
- ? Streng formelle krav fra det offentlige
- ? Nærmere 2 årsverks arbeidsinnsats trengs for å oppnå økonomisk likestilling i forhold til andre yrker
- ? Manglende økonomi til vedlikehold av driftsapparatet
- ? Gjeldende retningslinjer utnyttes/informeres ikke tilstrekkelig i bøndernes favør

6 STRATEGIER/TILTAK

Tiltakene er satt opp i prioritert rekkefølge:

6.1 Finansieringskilder

Bakgrunn/formål/innhold:

- ? Kommunalt næringsfond – landbruk likestilles med øvrig næringsliv - for finansiering av tilleggsnæringer i landbruket
- ? Kommunalt jordbruksfond – årlig bevilgning til driftsbudsjettet økes til minst 50.000, dog ikke mindre enn fondets årlige renteavkastning
- ? Fondets kapitalgrenser endres til min. 500.000 og maks. og 1.000.000.
- ? Alle tilskuddssøknader dekkes over driftsbudsjettet uten å belaste fondet
- ? Formålene utvides til kommunalt tilskudd til grøfting, rovdyrtiltak m.v.
- ? Bydeutviklingsmidler fra SND
- ? Landkreditt
- ? Forsikringsselskap som lånekilde
- ? Lokal sparebank

Ansvar: Bondelaget, landbruksforvaltningen

Gjennomføring: 2001- 2005

Finansiering: Driftsregnskapet

 STRATEGIER/TILTAK

6.2 Sikre ressursgrunnlaget for de tradisjonelle landbruksnæringer

Bakgrunn/formål/innhold:

- ? Dyrka og dyrkbar jord utgjør en liten del av kommunens samlede areal
  - ? Mer enn halvparten av jord i drift er leiejord
  - ? Leiejordsandelen øker fra år til år
  - ? Stor transportavstand og kostbar drift
  - ? Få bruk til salgs formidles gjennom kommunen, jfr jordlovens § 6.
- (tiltak): Vektlegging av jordvern i kommunal planlegging og forvaltning.
- ? Bo- og driveplikt håndheves
  - ? Øke omfanget av langsiktige skriftlige leieavtaler
  - ? Fremme salg av jord som tilleggsjord
  - ? Fremme salg av eiendommer til kjøpere utenom odelsberettigede.
  - ? Grøfting av vassjuk jord –kommunalt grøftetilskott
  - ? Statens grøftetilskott markedsføres
  - ? Kommuneplan utarbeides

Ansvar: Kommunestyret, landbruksforvaltningen

Gjennomføring: 2001- 2005

Finansiering: Driftsregnskapet

6.3 Sikre jordbruket gode og sammenhengende beitearealer

Bakgrunn/formål/innhold:

- ? Sikre jordbruket gode og sammenhende beitearealer -
- ? Begrense spredt bolig- og hyttebygging i beiteområdet
- ? Problemer knyttet til gjerdehold
- ? Gode vårbeiteområder skjermes mot granplanting
- ? Bedre skogskjøtsel til fremme av beiteverdien
- ? Informasjon om gjerderegler og rydding av gjerderester

Ansvar: Kommunestyret, landbruksforvaltningen og Evenes sankelag

Gjennomføring: 2001- 2005

Finansiering: Driftsregnskapet

 STRATEGIER/TILTAK

6.4 Jord og skog som servicekontor

Bakgrunn/formål/innhold:

- ? Sterkere satsing på veiledning/informasjon overfor landbruket
- ? Økt kartbruk/GIS og GPS som verktøy til både planlegging og forvaltning
- ? Kulturlandskap, STILK-midler (spesielle tiltak i landbruks kulturlandskap)
- ? Informasjon om jordbruksfondet
- ? Landbruksinformasjon også på kommunens hjemmeside
- ? Informere om kurs og yrkesopplæring
- ? Skolebedrift, informasjon til ungdomsskolen
- ? Tilrettelegge for servicerettet delegasjon

Ansvar: Landbruksforvaltningen, bondelaget
Gjennomføring: 2001- 2005
Finansiering: Driftsbudsjettet

6.5 Fortsatt oppbygging av skogressursene, planting, skjøtsel, tynning og skogsvegbygging

Bakgrunn/formål/innhold:

- ? Videreføre statens mål om fortsatt oppbygging av skogressursene
  - ? Skjøtsel og tynning av lauv- og barskogen av hensyn til virkeskvalitet, produksjon og naturverdiene.
  - ? Rådgivning og informasjon.
  - ? Veiledning for utmarksorganisering
  - ? Kommunalt tilskott til planting og etterarbeide opprettholdes
- ? Hovedplan veg i skogbruket for samordnet kartlegging og planlegging av nye veger

Ansvar: Landbruksforvaltningen
Gjennomføring: 2001- 2005
Finansiering: Driftsbudsjettet

Vedprod.

 STRATEGIER/TILTAK

6.6 Øke avvirkingen i gammel skog

Bakgrunn/formål/innhold:

- ? For liten avvirking av lauvskogen fører til dårlig utnytting av produksjonsmulighetene
- ? Øke verdiskapning og sysselsetting
- ? Oppmuntre til salg av skog på rot
- ? Informere skogeiere om nødvendige skjøtseltiltak
- ? Oppfølging av vegforpliktelsene i form av plikt til avvirking
- ? Følge opp kontraktsforpliktelser som følge av skogsvegbygging
- ? Samarbeide ved registrering av biologisk mangfold
- ? Ivareta miljø- og flerbruksinteressene i forvaltningen av skogen

Ansvar: Landbruksforvaltningen

Gjennomføring: 2001- 2005

Finansiering: Driftsbudsjettet

6.7 Utvikle bygdeturisme/tilleggsnæringer

Bakgrunn/formål/innhold:

- ? Fremme tilleggsnæringer ved informasjon og idéformidling
- ? Informere om prosjektet norsk gårdsmat
- ? Bygging av utleiehytter som tilleggnæring
- ? Øke produksjon av potet og grønnsaker, jordbær/bringeber og honning
- ? Heve kompetansen innen disse produksjoner
- ? Opprette kontakt mellom landbruks- og reiselivsnæringa
- ? Fremme kulturlandskapspleie
- ? Øke antall økologiske bruk, informasjon
- ? Aktiv bruk av både SND og kommunens jordbruksfond eller næringsfond

Ansvar: Landbruksforvaltningen, forsøksring

Gjennomføring: 2001- 2005

Finansiering: Driftsbudsjettet

Honning

Skogsvegbygging

Ridetur Liland

